

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Acta Synodalia Osnaburgensis Ecclesiae, Ab Anno Christi
MDCXXVIII.**

Brogberen, Johannes

Coloniae Agrippinae, 1657

Series Ac Ordo Praepositorvm Et Archidiaconorvm Bonnensivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14298

Gerhardus, Comes à Seyna, septimus hujus Ecclesiæ Præpositus, extruxit; ac insuper octo tenuiorum Præbendarum redditus ad æqualem reliquis portionem adduxit; adeo ut in eadem Ecclesiâ de factò adhuc triginta octo numerentur Præbendæ Canonicales, duabus è quadraginta extinctis, unâ Decanatuui incorporatâ, alterâ in duos Vicarios semi-præbendatos divisâ. Præstimonias quoque Laicales plures habet, ac Hospitale etiam, peregrinis patens. Sacrà supellectile adhuc de præsentî est insigniter instructa; ampliorem ante bella Truchessii habuit; ac, per illos tumultus, in sola prædictâ supellectile, ad sexa-

ginta millia Thalerorum Imperialium damnum est perpeffa. Renovarunt eandem Ecclesiâ Canonici anno MDC LII, & novo Organo ac Altari majori instruxerunt.

Ac, licet variis bellis incendiisque huic Ecclesiæ varia damna accesserint, &, tum Præposituræ, tum Capituli & Ecclesiæ multa monumenta perierint; tamen ex iis, quæ supersunt, sequentes Præpositos fuisse, magno labore ac studio eruimus. Monendus interrim Lector, quod, ob has præfatas injurias, ferres continuata, annique certi vel possessionis vel obitus haberi non potuerint.

SERIES AC ORDO
PRÆPOSITORVM ET ARCHIDIACONORVM
BONNENSIVM.

Postquam *Wilibertus*, Archiepiscopus Colonienfis, circa annum Christi D CCC LXXXIII, fratribus sancti *Cassii* in palude nuncupatis concessit proprietates Præbendarum; cœperunt Præpositi & Canonici hujus Ecclesiæ; eorumque fuit

I. **GEVEHARDVS**. Hujus in testamento suo meminit Bruno I, Archiepiscopus Colonienfis.

II. **ERACHIVS**, aliis **EVERHARDVS**, etiam **EVERCARVS** dictus, Saxo- num claro sanguine oriundus, vir apprimè doctus, eoque *Otoni Imperatori*, & *Divo Brunoni*, Archiepiscopo Colonienfi, percharus. Hic succedit *Baldrico*, Comiti *Montensi*, in Episcopatu *Leodiensi*, anno D CCC LIX; fundatisque variis Ecclesiis, Monasteriis, & scholis, moritur anno D CCC LXXII.

III. **FOLCOMARVS**, aliis **VOLCMARVS**. hic *Divo Brunoni*, Archiepiscopo Colonienfi, viventi Consiliarius fidelissimus, defuncto etiam in Archiepiscopatu fuit surrogatus. Præfuit circa annum Christi D CCC LXV.

IV. **REGINARDVS**, ex territorio Colonienfi, præclaro genere ortus, ab operibus misericordiæ in pauperes, conductus Eleëmofynarius; multum familiaris, collateralis & dilectus *S. Heriberto*, Archiepiscopo & *Electori Colonienfi*; fuit etiam Canonicus *Metropolitane Colonienfis*, Præpositus *Tornacensis*, & *Archidiaconus Virdunensis*; demum *Durando Episcopo Leodiensi* defuncto surrogatus, consecratur à *S. Heriberto*, Archiepiscopo Colonienfi, Episcopus, postquam *Virdunensem Episcopatum* (ad quem communi etiam populi voto requirebatur) repudiasset. Sedit circa annum M XXII, &, multis pro Ec-

clesiâ Dei præclare gestis, moritur circa annum M XXXVI.

V. **SIGFRIDVS**, præfuit circa annum MC. Huic, & *Capitulo suo Bonnenfi*, *Fridericus Archiepiscopus Colonienfis*, circa annum MCX, donavit vineas circa *Civitatem Bonnensem*, juxta villam quæ dicitur *Stockheim*; ea conditione, ut perpetuus ipsi celebraretur Anniversarius. Idem *Fridericus Archiepiscopus*, tempore dicti Præpositi, fundavit *Hospitale apud Ecclesiam Bonnensem*.

VI. **CUNRADVS**. Hunc aliqui volunt fuisse postmodum Archiepiscopum Coloniensem; & ab *Honorio Papa II* creatum Cardinalem. Præfuit circa annum Christi MC XVI.

VII. **GERHARDVS**, **COMES DE SEYNA**, vir magnæ prudentiæ, pietatis & eruditionis; gratissimus fuit variis Pontificibus, imprimis vero *Innocentio Papæ II*; qui dicto *Gerhardo* & *Successoribus* non solum confirmat *alodium Enderich*, & *mansum in Remendorff*, sed insuper eum in specialem filium, ejusque Successores & bona in patrocinium sanctæ Romanæ Ecclesiæ, suscipit, tribuens eis potestatem liberè ad eam à quocunque gravamine appellandi. Eadem postmodum confirmat, & majora concedit. *Eugenius Papa III*; qui, inter reliqua, sessionem, stolum & locum, tam in *Choro sancti Petri Coloniae*, quam in publicis processionibus sive conventibus, ipsi *Gerhardo* jam ante in contradictorio contra Præpositos *Xantensem* & *sancti Gereonis Coloniensem*, ab *Archiepiscopo Colonienfi Arnoldo*, in confesso diverforum Episcoporum totiusque Cleri, anno MC XXXVIII adjudicatum, stabilivit, Præpositumque in specialem protectionem sancti Petri & suam suscepit. Subsequentes dein Pontifices eadem, majoribus superadditis, confir-

marunt, Victor Papa IV, & Alexander III. Quorum prior, Castrum in monte Draconis, perpetuis temporibus debere consolidari Præposituræ, decrevit; prout jam dudum antè Arnoldus I, Archiepiscopus Colonienfis, consentiente Capitulo suo Metropolitico, Statibusque patriæ, concesserat. Charissimus item fuit Regi Romanorum Conrado, nec non Brunoni II, Arnolde I, Friderico, Arnolde II, & Reinolde, Archiepiscopis Colonienfis; à quibus omnibus varia & insignia impetravit privilegia. Hujus Gerhardi tempore, Reinoldus, Archiepiscopus Colonienfis, Comes à Dassele, corpora Sanctorum, *Cassii, Malhusii, & Florentii, ac sociorum Martyrum trecentorum Thebæorum*, prope Bonnam è terra, magna solemnitate & populi concursu, (postquam D CC LXXV annis in terræ pulvere jacuissent,) elevavit, & ad instantiam dicti Gerhardi, Bonnam transtulit, ibique Anniversarium Translationis in perpetuum prima Maji instituit servandum. Idem hic Gerhardus, postquam octo Præbendas Canonicales, ultra illas triginta duas à S. *Helena* fundatas, de novo fundavit, (prout id dictus Reinoldus Archiepiscopus pluribus suo diplomate deprædicat, & anno M C LXVII confirmat,) ædificia varia, tam in Ecclesia quam extra eam, tum extruxit tum restauravit. Tandem, ultra quinquaginta annos existens Præpositus, plenus dierum & meritorum, moritur, & Bonnæ ad ambitum in Sacello sepelitur, anno M C LXXVII. In hujus honorem sequentes in claustris reperiuntur, lapidi incisæ, versus:

Nemo priorum tanta destruxit, quanta Gerhardus,

Nobilis ortu, clarior actu, gloria stirpis.

Mutat opes, non ponit opes, dum talia condit

Atria claustris, mania templi, plena decore.

Quod fuit arctum, construit amplum, sordida mundans.

Dum nova confert, funditus aufert aliarum.

Vsibus apum, quicquid inceptum, rescit omne.

Gratia Christi conferat ipsi præmia Regni.

VIII. LOTHARIUS. Hic ab Alexandro Papa III, & Philippo Archiepiscopo Colonienfi, impetrat confirmationem privilegiorum antiquorum, multis novis superadditis; varias villas & decimas, cum consensu Superiorum, concedit suo Capitulo. Defuncto Philippo Archiepiscopo, electus una cum Brunone Comite de Altenae, ei libenter cedit, utpote moderati ingenii & consilii, vir pacificus & pius. Moritur circa annum M CXCIV.

IX. BRUNO, COMES DE SEYNA, succedit circa annum M CXCVIII. Huic ab Innocentio Papa III confirmantur privilegia antiqua, & in specie illud præminentiae, de quo ante in Præposito Gerardo. Obtinuit & nova, sub data Laterani XI Kal. Junii de

anno M CXCVIII. Hic, deposito, à Sede Archiepiscopali Colonienfi, turbulento Brunone, Comite de Altenae, anno Christi M CC V furrogatur. Floruit hoc tempore Beatus *Hermannus*, ex Pastore S. Martini Decanus Bonnenfis, postea Abbas in Marienstet, Ordinis Cisterciensis. Hujus memoria est in factis seu Necrologio Ordinis, xxxi Martii.

X. OLIVERIVS SAXO, Scholaasticus Colonienfis, præfuit circa annum M CC XX; vir eximie doctus, & insignis prædicator Crucis pro subsidio Terræ sanctæ. fit Episcopus Paderbornensis anno M CC XXIII; tandem etiam ab Honorio Papa III creatus Cardinalis Sabinus, cum Nicolao Tusculano ad Fridericum Imperatorem Legatus missus: moritur circa annum M CC XXIV.

XI. HENRICVS DE MILLENARCH. Hic, multis præditus virtutibus, communi omnium consensu eligitur successor sancti Engelberti Archiepiscopi Colonienfis. Præfuit circa annum Christi M CC XXV.

XII. IOANNES. Hic se obligat Capitulo, quod quasdam villas & officia non velit conferre, nisi Canonicis actu residentibus; sub xviii Kal. Julii de anno M CC XXVIII. Præfuit circa annum M CC XXVII.

XIII. GODEFRIDVS, COMES DE RAVENSPERG. Hic Wilhelmum Herfelfensem Monachum, sibi ab Abbate Herzegenrodenfi præsentatum, in Abbatem dicti loci confirmat; immunitatem, prope suam Ecclesiam, sibi suoque Capitulo strenue vindicat, sic decedente Conrado, Archiepiscopo Colonienfi, III Kal. Junii de anno M CC LVI. Præfuit circa annum M CC XLV. Moritur anno M CC LVII.

XIV. IOANNES. Extat hujus viri memoria in Ecclesia Bonnenfi. Præfuit circa annum M CC LXXVII.

XV. REINARDVS, COMES DE WESTERBURG. Fuit singularis vindex Iurisdictionis & immunitatis suæ Ecclesiæ; obtenta à Nicolao Papa contra Civitatem Bonnensem sententiâ, ejusque etiam executione; promulgatâ quoque contra Magistratum, Scabinos & cives inobedientes, in Vigilia S. Bartholomæi Apostoli, sententiâ interdicti, anno M CC XCI. Anno M CCC IV, in locum Wichboldi, Baronis de Holte, Archiepiscopi Colonienfis, eligitur una cum Henrico de Vinnenburg in Archiepiscopum; sed Henricus tandem Episcopatu potitur; à quo impetrat, ne Priores & Capita Civitatis Colonienfis possint imponere Decano & Capitulo Bonnenfi, non vocatis vel non consentientibus, aliquas contributiones; de anno M CCC XIV, die XIII Decembris. Præfuit circa annum M CC LXXXIII.

XVI. HENRICVS, COMES DE VIRENENBURG, cognomento Butzemannus, nepos Archiepiscopi Henrici. Hic concedit Civi-

Civitati Bonnensi, sub certis conditionibus, accisiam de rebus venalibus, anno M CCC XVIII. Hujus tempore Walramus, Archiepiscopus Colonienfis, ex manibus Wilhelmi, Comitis Iuliacenfis, sui fratris, redemit castrum Popelsdorff, ei pro certa pecuniæ summa, ter mille & quingentarum scilicet Marcarum, non ita pridem, per dictum Præpositum Henricum, oppignoratum. Tandem hic Henricus, in oppidulo Elveld, eligitur Archiepiscopus Moguntinus, & moritur circa annum M CCC LIII.

XVII. IOANNES, S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalis. De hoc, præter nudum nomen, in antiquo aliquo documento nihil invenitur. Præfuit circa annum M CCC LVII.

XVIII. WILHELMVS, COMES DE RITBERG. Sub hoc Fridericus Archiepiscopus Colonienfis circa diversa puncta fecit laudum inter Capitulum Bonnense ex una, & oppidanos Bonnenses ex altera, partibus, anno M CCC LXXIII; quo etiam hic Præpositus moritur.

XIX. NICOLAUS DE ROSENBERG, Præpositus Cameracensis, Caroli IV Imperatoris Protonotarius, nec non Friderici Archiepiscopi Colonienfis Consiliarius; præfuit circa annum M CCC LXXX. Hic certis conditionibus transfuit dispositionem Curium in Popelsdorff & Curinckhoven in Capitulum; quod vicissim appromisit, perpetuis futuris temporibus, ob hoc beneficium, servare ejus memoriam annuam; de anno M CCC LXXXIV. Moritur circa annum M CCC LXXXV.

XX. THEODORICVS, COMES à MOERSA. Hic defuncto Friderico à Sarwerden successit Archiepiscopus Colonienfis anno M CCC XIV.

XXI. IOANNES MEYNER. Fuit Consiliarius Theodoric Archiepiscopi Colonienfis; cui oppignoravit vineales & censuales suas Decimas in Godesberg, & alia bona diversis in locis, anno M CCC XXIX.

XXII. PETRVS DE SCHONBURG, Nobilis Franco, & antiquæ familiæ; creatur Episcopus Augustanus à Martino Papa V. deinde à Nicolao V, anno M CCC XXXIX, in Concilio generali, Florentiæ habito, fit Presbyter Cardinalis, titulo S. Vitalis. Interfuit Concilio Basileensi; charus imprimis Friderico III Imperatori. Præposituram resignat anno M CCC L. Moritur, plenus dierum, & senio confectus, Dillingæ, anno M CCC LXIX.

XXIII. HENRICVS COMES DE NASSAW, Præpositus Moguntinus; approbat separationem, factam per Theodoricum Archiepiscopum; & cedit Decimas, certis conditionibus, anno M CCC LXIV. quam cessionem Paulus Papa II, anno M CCC LXV confirmat. Moritur M CCC LXIV.

XXIV. CONRADVS COMES DE RITBERG, vir perhumanus, doctus, & multis virtutibus præditus. Hic, resignatâ Præpositurâ anno M CCC LXXXII, fit Episcopus Osnabrugensis; postmodum etiam Monasterienfis.

XXV. GEORGIUS HESSELER, Protonotarius Apostolicus, Friderici III Imperatoris Consiliarius intimus. Hic, anno M CCC LXVIII, à Sixto Papa IV creatur Presbyter Cardinalis, titulo S. Luciæ in silice; &, dum parvo litre Danubium parat trajicere, undis submersus interit, anno M CCC LXXXII.

XXVI. STEPHANVS, PALATINVS RHENI. Hic fuit nepos Ruperti Imperatoris, & frater Ruperti Episcopi Argentinensis, & Joannis Archiepiscopi Magdeburgensis. Fuit etiam Scholasticus & Thesaurarius Colonienfis. Præfuit circa annum M CCC LXXXIII.

XXVII. IOANNES BAPTISTA ZENO, Venetus, filius sororis Pauli Papæ II; creatur Episcopus Vicentinus & Marchio anno M CCC LXVIII; postea fit Cardinalis Diaconus S. Mariæ in porticu, denique Presbyter Cardinalis & Episcopus Tusculanus, item Archipresbyter S. Petri Perusii Umbriæque; fungitur legatione apud Venetos sub Sixto Papa IV. Hic, postquam anno MD IX ab Alexandro Papa VI impetravit Conservatores Præposituræ & Capituli Bonnensis, moritur Patavii, anno MD X.

XXVIII. MELCHIOR DE CVPIS, Episcopus Brixinensis, primo Presbyter Cardinalis, titulo S. Stephani in Cælio monte, dein Cardinalis S. Nicolai inter imagines. Hujus tempore, Maximilianus I Imperator confirmavit omnia privilegia & concessiones, Præpositis & Capitulo Bonnensi antea factas à Romanis Imperatoribus, Regibus, & Archiepiscopis Colonienfibus; Coloniae anno MD XII.

XXIX. LUDOVICVS BORGIA, Alexandri Papæ VI nepos è sorore, & Archiepiscopi Montis regalis frater. Creatur hic ab Avunculo, anno MD, Diaconus Cardinalis, titulo S. Mariæ in via lata; mox Presbyter Cardinalis, titulo S. Marcelli; item major Pœnitentiarius, & Prior S. Euphemie Ordinis S. Joannis Hierosolymitani. Neapoli, equo delapsus, interit. Præfuit circa annum MD.

XXX. IACOBVS DE CROY. Fuit etiam Episcopus & Dux Cameracensis, Sacri Romani Imperii Princeps. Hic perpetuam Missam, singulis diebus Bonnæ in Collegiatâ S. Cassii, loco eminentiori seu Altari celebrandam, fundavit. Obiit Bonnæ, xv Augusti MD XVI; in Choro S. Petri, dictæ suæ Archidiaconalis Ecclesiæ, sepultus.

XXXI. BERNARDVS TARLATVS, aliàs

aliàs DEVITIVS, ex oppido Bibienna, Florentinæ Diœcesis, Protonotarius Sedis Apostolicæ, creatur à Leone Papa X, anno M D XIII, Cardinalis S. Mariæ in porticu. Constituitur Legatus in prælio contra Franciscum Mariam Ducem Urbini, nec non pro incundâ inter Principes Christianos pace ad Regem Galliæ. Ob hæc & alia præclarè gesta, Constantiensi Episcopatu decoratur. Hic Præposituram, postquam præfuit annis tribus, anno M D XIX resignavit in Successorem.

XXXII. WILHELMVS DE ENKEFORT, patriâ Trajectinus; quem Leo Papa X Notarium & familiarem suum specialiter nominat. Hic ab Hadriano Papa VI creatur Presbyter Cardinalis, titulo SS. Ioannis & Pauli. Postquam præfuit annis circiter xv, Romæ anno M D XXXIV, mensè Iunio, moritur; & ad sanctam Mariam de anima sepelitur.

XXXIII. FRIDERICVS COMES DE WEDA, vir pius ac prudens. Hic ex Decano Metropolitanæ Colonienfis, resignatâ in Successorem Præpositurâ, constituitur anno M D LXII, in locum defuncti Ioannis Gerhardi Comitis de Mansfeld, Archiepiscopus Colonienfis, & moritur Colonie anno M D LXVIII, ibidem apud Prædicatores sepultus.

XXXIV. PETRVS DEVORSTIO, Brabantinus, Nobilis familiæ, nunc etiam de Loonbeck dictæ; vir magnæ doctrinæ ac prudentiæ; Sedis Apostolicæ ad partes Rheni Nuncius, & Episcopus Aquensis. Fuit hic Imperatori Maximiliano I apprime charus; à quo ad Cardinalatum nominatus, priùs tamen, quàm dignitatem assequeretur, obiit Wormatiæ anno M D XLIX.

XXXV. IOANNES GROPPERVS, utriusque Iuris Doctor egregius, patriâ Sufatenfis, Scholasticus ad sanctum Gereonem, & Sufati ad sanctum Patroclum Decanus. Fuit hic contra hæreticos disputator acerrimus, & libris clarus. Oblatum à Paulo Papa IV galerum Cardinalitium, actis ei pro honore gratiis, renuit. Idem Adolpho Comiti de Schawmburg, Archiepiscopo Colonienfi, solutionem hypothecati sui Castri Pepelsdorff obtulit; sed, termino nondum elapso, obiit XIX Martii M D LIX, ætatis suæ LVII, Colonie sepultus.

XXXVI. CASPARVS GROPPERVS, Iuris utriusque Doctor, Ioannis designati Cardinalis frater, Scholasticus ad S. Gereonem; Decanus S. Mariæ ad gradus Colonie, & Archidiaconus Tremonienfis. Fuit hic vir multorum Principum Consiliaris; variis item functus est Legationibus; multis annis Auditor Rotæ; tandem Apostolicæ Sedis ad partes Rheni Nuncius Apostolicus cum potestate Legati de latere. Quibus officiis

cum præclare aliquamdiu præfuisset, moritur XIX Martii, M D XCIV; Colonie ad S. Gereonem sepultus.

XXXVII. PETRVS GROPPERVS, duorum priorum ex fratre nepos, Iuris utriusque Doctor, Scholasticus S. Gereonis, & Vestæ Recklinckhufanæ Vicedominus, Metropolitanæ Colonienfis Presbyter Canonicus, & Ernesti Archiepiscopi Vicarius in spiritualibus generalis. Hic prædecessorum suorum pietatis hæres, & virtutum æmulus, tum in tuenda religione Catholica, tum in conservanda disciplina Ecclesiastica, præclarum se semper & ferventem exhibuit. Moritur x Februarii, anno Christi M D XCVI, ætatis suæ XLVI, Colonie in Metropolitana ad tres Reges sepultus.

XXXVIII. FERDINANDVS, VTRIVSQUE BAVARIÆ DVX, electus Coadjutor Colonienfis; Præpositus Berchtesgadenfis, Magdeburgensis, Argentinenfis, postmodum Administrator Colonienfis; Coadjutor Hildesheimensis, Leodiensis, & Monasterienfis. Hic, mortuo Domino Ernesto, patruo suo, anno M DC XIX, succedit Archiepiscopus Colonienfis & Elector, nec non Episcopus prædictarum Ecclesiarum. Resignat Præposituram in Successorem.

XXXIX. IOANNES CHOLINVS, S. Theologiæ Doctor, Dominus Ferdinandi Coadjutoris per multos annos Theologus & Consiliarius; fuit etiam Canonicus Presbyter Metropolitanæ Colonienfis, item Leodiensis, & Archidiaconus Hannonia. Hic, postquam, eum consensu Gregorii Papæ XV, assumpsit Coadjutorem Præposituræ, cum spe futuræ successione, Dominum FRANCISCVM GVILIELMVM, Comitem de Wartemberg; obiit Colonie, mensè Februario M DC XXIX; ibidemque in Metropolitana, quam hæredem reliquit, sepultus est.

XL. FRANCISCVS GVILIELMVS, filius Serenissimi Ferdinandi, utriusque Bavarie Ducis, qui in bello Truchsesiano Civitatem Bonensem libertati restituit, & Diœcesin Coloniensem totam recuperavit. Hic jam dudum assumptus, & à Sede Apostolica, vigore Bullæ Urbani VIII Pontificis maximi, anno M DC XXIII, octavo Idus Augusti, emanatæ, datus Coadjutor, defuncto Ioanni Cholino immediate successit; ac xxvii Februarii M DC XXIX solemnè ritu, per Procuratorem suum, possessionem accepit; dictamque Præposituram, longa illustrium professorum, tum Cardinalium, tum Episcoporum ac Principum, serie insignem, pristino decori restituit; ritum ac cæremonias Romanas potissimum, introduxit; adeo ut Collegiata Bonensis Ecclesia, inter alias Archidiœcesis Colonienfis, propius ad cultum Romanum accedat; Civitate Bonensi, Succis undequaque

que hostiliter irruentibus, numerofo præsidio gravata, Clerum ejusdem Civitatis ab omnibus oneribus immunem sua autoritate apud Serenissimum Electorem Ferdinandum præstitit ac conservavit. Summum verò in eo studium adhibuit, ut Ecclesiæ & Parœciæ, per pacificationem nuperam Monasteriensem in controversiam tractæ, ab invasione hæreticorum, habita meliori & exacta informatione, præservarentur. Memorabilia sane, & æternæ memoriæ non injuste adscribenda beneficia. Fuit, tempore adeptæ possessionis, Episcopus Osnabrugensis, Præpositus Ratisbonensis, Oethingensis & Monacensis, Canonicus item Frisingensis; circa eadem tempora factus quoque Episcopus Mindensis & Verdenfis, & postmodum Coadjutor Ratisbonensis, succe-

dit denique anno MDCXLIX Episcopus Ratisbonensis. Anno MDC LII, in Coadjutorem dictæ Præposituræ Bonnenfis, approbante & confirmante Innocentio Papa X, assumpsit, cum spe futuræ successiois, Nepotem suum, Dominum Albertum Ernestum, Cathedralis Ecclesiæ Ratisbonensis Canonicum, Comitem de Wartemberg, & Dominum in Wald, summæ spei & insignium virtutum adolescentem. Vivit adhuc altememoratus D. FRANCISCUS GUILIELMUS hoc anno MDC LIII, magno Reipublicæ Christianæ & Ecclesiarum suarum bono, per hæc præsertim exulceratissima tempora; cui Deus adhuc plures felices addat annos, & postmodum æternam felicitatem.

